

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno din 12.—, v inozemstvu mesečno din 20.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, post. predal 22, telef. 2326. Čekovni račun št. 14.335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja, vsaka beseda din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda din 0.50

Štev. 10

Maribor, torek, 28 januarja 1941

Leto XVI

Vprašanje prehrane

Vprašanje vsakdanjega kruha je tako važno, da bi bilo potrebno, da se da priložnost čim širšem plastem naroda, da o tem vprašanju razpravljajo. Zlasti, da povejo svoje želje in težnje ter stavijo tudi svoje predloge. Najbolje bi bilo, ako bi to mogle storiti potom svojih legitimnih zastopnikov, ker pa to ni možno, je koristno, da se razpravlja vsaj v časopisju.

Nedavno je bilo od zelo merodajne strani rečeno, da se mora v pogledu prehrane potrpeti in pogledati tudi drugam, v vojskujoče in nevojskujoče se države, ki da vse imajo težave, baš v tem pogledu. To je resnica, vendar pa je velika razlika, kako se vprašanje prehrane načne in rešuje.

Naj nam bo dovoljeno, da si v tem pogledu ogledamo našo sosedo Madžarsko. Madžarska se nahaja v sličnem položaju, kakor naša država, to se pravi, da se ne nahaja v vojski in da svoje pridelke izvažajo. Madžarska vlada je že v začetku nove žetve podvela celo vrsto mer, da se uredi in zagotovi prehrana prebivalstva, predvsem z moko in kruhom. Objavila je uredbo, po kateri smejo vsi mlini zmleti iz 100 kg pšenice največ do 30 odst. finih izdelkov, zdroba in ničlarice. Ostanek pa je določen za dve vrsti krušnih mok in sicer: za enotno krušno in temno krušno moko. Iz rži se sme mleti le enotna ržena moka. Odpadke pri meljavi gornjih vrst pa morajo mlini zmleti za krmilno moko in otrobe.

Istočasno pa je bila urejena tudi peka kruha. Določeni so bili sledeči tipi kruha: enotni pšenični kruh, temni pšenični kruh in rženo-pšenični kruh. Vse vrste kruha iz pšenične moke se morajo opremiti z listki, iz katere vrste moke je kruh pečen in koliko odstotkov krompirja vsebuje. Na Madžarskem se mora namreč kruhu, ki se peče za prodajo, dodati določena količina krompirja (krompirjeve moke ozir. kaše). Tako se mora enotnemu pšeničnemu kruhu dodati 25 kg krompirja na 100 kg moke. Temni enotni moki in moki iz rži se doda po 10 kg in celo finemu pecivu se mora dodati po 5 kg krompirja na 100 kg moke.

Čeprav bo že na ta način mogoče doseči znatne prihranke na pšenici, se vendar proučuje mešanje koruzne in pšenične moke. Poskusi so pokazali tudi v tem oziru zelo dobre rezultate. Iz 750 gramov mešane moke (85 odst. pšenične in 15 odst. koruzne), ki ji je bilo dodanih 250 gramov krompirja, so napekli 1310 gramov kruha, ki je bil še po treh dneh svež in odličnega okusa. Drugi poskus s 40 odst. pšenične in 25 odst. koruzne moke ter 35 odst. krompirja, je pokazal, da se je iz tako sestavljenega 1000 gramov testa napeklo 1450 gramov kruha. Ker pa se je pri nadaljnjih poskusih s 50 odst. pšenične in 15 odst. koruzne moke ter 35 odst. krompirja napeklo iz 1000 gramov mešanice le 1340 gramov kruha, smatrajo strokovnjaki, da proporcijelno povečanje dodatka koruzne moke in krompirja, samo do gotove meje ugodno vpliva na doseženo količino kruha.

Kakor se vidi, ni odrejena količina, ki se mora namleti iz 100 kg pšenice, temveč je omejena le količina čisto bele moke. Mletev se vrši tedaj kakor v normalnih časih in se zmleje iz 100 kg pšenice največ do 80 kg moke. Na ta način ne ostane v moki prevelik odstotek otrobov, ki kvarijo kakovost moke in sploh niso pripravi za ljudsko hrano, razen malih količin za posebni kruh v zdravstvene namene. Dočim

Prodiranje v Libiji in Eritreji

Zasedeni sta pristanišči Bomba in Derna. Prodiranje proti Bengaziju

Angleško vojno poročilo javlja, da so dne 24. t. m. angleške čete zavzele letališče in pristanišče Bomba, ki leži 100 km zapadno od Tobruka ter dosepele na razdaljo 4 km od pristanišča Derne. Pri Derna je bil spopad s kolono italijanskih tankov in so bili 4 italijanski tanki uničeni, dva zaplenjena.

V Tobruku so bile zaplenjene ogromne količine živil in zdravil. Bencinske tanke so Italijani zažgali, municijsko skladišče ladijskega topništva pa so razstrelili Angleži. — Italijanskega admirala Vietina v Tobruku so Angleži vjeli na suhem. — V pristanišču v Tobruku sta bili dve vojni ladji in ena podmornica. Križarka »Giorgio« je razstreljena, podmornica je potopljena s streli. Tobruško pristanišče je hudo razdejano in ga sedaj hitro popravljajo. Poveljnik 61. italijanske divizije v Tobruku je bil general Muna, poleg njega sta bili še general Barderis, poveljnik mesta in general Pugliese.

Reuter. Angleške čete so napredovale iz Tobruka proti Derna in zasedle to oazno pristanišče po kratkem spopadu z italijanskimi četami. Istočasno nadaljujejo angleške čete prodiranje po pu-

ščavski cesti, ki vodi južno od Tobruka v smeri proti Bengaziju. Po tej cesti so dosepele v najbolj plodne ravnice Libije. Zlasti pa je v teh predelih dovolj vode, tako, da je ne bo treba več dovažati za četami. Na par letališč med Tobruk in Bengazijem je bilo razdejanih več letališč in na njih uničenih več letal.

Italijansko vojno poročilo: Poslednji oddelki italijanske vojske zapadno od Tobruka so bili dne 24. t. m. po hudem odporu premagani. V Tobruku je bilo okrog 20.000 mož posadke, ki se je 10 dni hrabro upirala nadmočnemu sovražniku. Vojska je vzdržala v hudem ognju in se branila štiri dni, ko je začel sovražni napad. Zapadno od Tobruka je italijansko topništvo odbilo sunke sovražnih motoriziranih kolon. Eno angleško letalo je bilo sestreljeno. Na morju med Kreto in Malto je bila zadeta večja križarka v krmo. Letala so tudi razbijala z bombami angleške oklopne oddelke zapadno od Tobruka. V Sudanu so letala uspešno napadala sovražnika in eno sovražno letalo zažgala.

Stefani navaja italijanske liste, ki pišejo o brezprimernem junaštvu italijanskih čet v boju z Angleži. Tobruk je bil zavzet potem, ko so čete izstrelile zadnje naboje. Sedaj se nadaljujejo boji z isto odločnostjo in junaštvom zapadno od Tobruka. Na podlagi tega junaštva italijanski narod goji upravičeno upanje v končno zmago.

Končna železniška postaja v Eritreji dosežena

V Eritreji: se nadaljujejo operacije. Vjetih je bilo 600 vojakov in brigadni poveljnik. — Zaplenjena sta bila dva topa in mnogo vojnega materiala.

Angleške čete so dosepele do končne železniške postaje Sisi na progi Asmara—Agordat v Eritreji.

Angleške čete prodirajo tudi v angleško Somalijo, ki so jo v začetku vojne prepustile Italijanom.

Italijansko vojno poročilo: Dne 25. t. m. so bila sestreljena štiri angleška letala v vzhodni Afriki. Skupno je bilo od 9. januarja poškodovanih 5 angleških ladij, 4 križarke in ena oklopnica.

Šest dni skoro brez letalskih napadov na zapadu

Angleško vojno poročilo: Noč na 25. t. m. je bila že peta noč po vrsti brez sovražnega napada na London.

Pa tudi čez dan ni skoro nobenih napadov na Anglijo. Slabo vreme gotovo do neke mere ovira poletje. Letališča so razmočena ali pa poškodovana, letala najbrž potrebna popravil, deloma pa se pozna tudi odlet nemških letal v Italijo. Nekateri pa računajo tudi s tem, da Nemci pripravljajo večjo akcijo, pa zato omejujejo običajne napade.

Angleška letala so napadla nemško podmorniško oporišče Lorient v Franciji.

Angleško vojno poročilo: V noči na 26. t. m. so nemška letala metala bombe na par krajev v Angliji. London je

bil že šesto noč brez napada. — Ob angleški obali je bilo sestreljeno nemško letalo in 4 letalci vjeti. Oborožena ribiška ladja je na norveški obali sestrelila nemško »Junkersovo« letalo.

Nemško vojno poročilo: Dne 24. t. m. so nemški brzi motorni čolni v Rokavskem prelivu ponovno trčili ob angleške. Zaradi slabega vremena so bili samo izvidniški poleti nad Anglijo.

Nemško vojno poročilo: Dne 25. t. m. so nemška letala nadaljevala z izvidniškimi poleti. 500 km zapadno od Irske je bila potopljena 4000 tonska ladja. Bombardirana sta bila dva sovražna parnika in neko pristanišče ter neko letališče.

Boji na albanskem bojišču

Italijanski protisunk.

Grško vojno poročilo: Dne 24. januarja smo ujeli okrog 100 Italijanov.

AR. Na albanskem bojišču krajevni spopadi. Pri Tepeleniju so naskočili

Italijani, Grki pa so s protinapadom zopet vrgli Italijane iz postojank, ki so jih ti mimogrede zasedli. Za postojanke nad dolino reke Škumbe se vodijo

otrobe potrebuje vsaka agrarna država za prehrano živali.

Na Madžarskem je tedaj dovoljeno peči tudi beli kruh. Pristojni krogi so pri tem verjetno želeli, da široki sloji ljudstva dobijo ceneni kruh, materijelno močnejši pa si morejo kupiti tudi bele moke in kruha, vendar po višji ceni. Mletev le ene vrste moke ima logično posledico: visoko ceno enotne moke, ker ta vsebuje tudi vse vrste bele moke. Pa tudi sicer mora biti dana možnost nakupa bele moke, pa čeprav v manjših količinah, ker se ta nujno potrebuje za kuho, če je že za kruh predraga. Vendar pa je s tem načinom mletja dosežena znosna cena za moko, ki stane v trgovini na debelo: bela moka in zdrob okrog štiri dinarje, enotna pšenična din 2.80 in temna

krušna din 2.20 za kilogram. (Pengö se računa po 8.70 našega dinarja.) Kruh, ki je sedaj ni drag z ozirom na cene moke, pa se bo še izdatno pocenil, ko se uvede mešanje pšenične moke s koruzno.

Kakor vidimo iz tega, je Madžarska zelo povoljno uredila vprašanje cenene preskrbe prebivalstva s kruhom ozir. moko, ki je brezdvomno najvažnejše ljudsko hranivo. Marsikatera država bi najbrže lahko uspešno posnemala ta primer, ker kaže, da se posnema, če se sploh že kaj posnema, tudi ono, kar je dobro in koristno za splošno dobrobit ljudstva. Dobro urejeno vprašanje prehrane pa je vedno in povsod ob enem tudi vprašanje delavljivosti, delavljivosti, reda in miru v vsaki državi.

hudi boji. Italijani so ta teren silno utrdili in branijo Grkom dostop proti Elbasanu. Z napadom so Italijani osvojili nek gorski greben, ki je važen, ker so Grki z njega nadvladali italijanske postojanke. Vjetih je bilo nekaj Grkov in zaplenjenega nekaj orožja. Ob morju so Italijani poskusili z napadom motoriziranih sil, pa niso uspeli, ker je teren močvirnat.

Grško vojno poročilo: Dne 25. januarja je končal dva dni trajajoči italijanski napad pri Klisuri z umikom Italijanov. V štirih dneh je bilo ujetih 600 Italijanov. Italijani napadajo Grke tudi v dolini reke Devoli in na planini Astrovici severozapadno od Moskopolja. Letala so napadla Elbasan in Valonoi.

Italijansko vojno poročilo: Dne 24. t. m. je bilo slabo vreme, kljub temu pa smo izvršili napade krajevnega značaja in pri tem vjeli nekaj grških vojakov ter zaplenili nekaj orožja.

Italijansko vojno poročilo: Dne 25. januarja: Naša letala so napadala grške postojanke. Močno so bombardirala Solun. Vojne ladje pa so bombardirale grško obrežje.

Abesinski cesar v Abesiniji

Na čelu svoje vojske, ki ji poveljujejo angleški častniki, se je podal abesinski cesar Haile Selasie dne 23. t. m. iz Khartuma v Sudanu, kjer je bil doslej njegov sedež, čez mejo v Abesinijo, v kraj, ki leži 200 km od meje. Njegov pohod niso motila niti italijanska letala, niti italijanska vojska. Na mejo pa je prispel v angleškem letalu. — Pred prestopom meje je imel nagovor na vojsko, v katerem jo je pozval, da se naj hrabro bori proti sovražniku, ki že pet let gospodari v deželi. Obenem se je zahvalil Angliji za pomoč. Prihod cesarja v Abesinijo so oznanili bobni širom vse dežele.

Abesinija: Vzhodno od abesinskega mesta Meteme se nadaljuje prodiranje. V notranjosti dežele se širi upor. Iz Kenije prodirajo južnoafriške čete v Abesinijo.

Sprememba v vladi

Predstavnik slovenskega dela JRZ dr. Kulovec je postal minister brez listnice. Napovedana sprememba vlade, ki se je že dalj časa napovedovala v zvezi s smrtjo dr. Korošca, se je izvršila dne 25. januarja t. l.

Predstavnik slovenskega dela JRZ dr. Kulovec je postal minister brez listnice, dr. Miha Krek, ki je bil poprej minister brez listnice in je po smrti dr. Korošca začasno vodil prosvetno ministrstvo, je bil pa sedaj dokončno imenovan za ministra prosvete.

Do te spremembe v vladi se je računalo, da bo prišlo tudi do nekaterih drugih izmen ministrov. Zlasti pa se je trdovratno širila govorica, da bo postal dr. Kulovec drugi podpredsednik vlade. Te govorice so se izkazale za enkrat kot neutemeljene. Ni pa izključeno, da je sedanja dopolnitev vlade samo začasna in da bo v doglednem času prišlo do večjih izmen. Vsekakor pa je s spremembami računati v septembru, ko bo kralj Peter II polnoleten in bo prevzel vladarske posle.

Ponovna mirovna zagotovila Jugoslaviji iz Sofije

Ob štiriletnici pakta o večnem prijateljstvu.

Dne 24. t. m., na dan četrte obletnice pakta o večnem prijateljstvu med Bolgarijo in Jugoslavijo, je poslal bolgarski zunanji minister Popov našemu zunanjemu ministru dr. Aleksandru Cincar-Markoviću brzojavko, v kateri pravi, da so bili s tem paktom zgrajeni temelji pristranskega sporazuma in sodelovanja med obema narodoma v interesu miru med Bolgarijo in Jugoslavijo, in zato pošilja najiskrenejše želje Jugoslaviji in ministru osebno. — Naš zunanji minister se je enako pristravno zahvalil za brzojavko.

Vodja upora v Romuniji je bil podpredsednik vlade

Horia Sima. — Upor je zatrt.

Vesti iz Romunije naglašajo, da je upor fašistov v vsej državi zadušeni. Predsednik vlade general Antonescu in vojska sta gospodar položaja.

V počestnih bojih in napadih na javna poslopja v Bukarešti in po nekaterih drugih večjih krajih, kot n. pr. v Ploestiju, središču petrolejske industrije, je padlo več tisoč fašistov; ranjenih je prav tako zelo veliko število. Samo v boju za policijsko pravdnateljstvo v Bukarešti je v treh dneh bilo ubitih in ranjenih nad 2000 fašistov. — Nekateri voditelji upora so kar na licu mesta ustrelili.

Ugotovilo se je, da je voditelj upora podpredsednik vlade Horia Sima, ki pa je pobegnil.

Horia Sima je prvotno šel z generalom Antonescom. Ko pa je Antonescu začel odpirati fašiste z oblasti, je to vzbudilo tako negodovanje med njimi, da je bil Horia Sima, kot vodja »Železne garde« prisiljen, da nastopi proti Antonescu, ali pa tvega, da bodo izvedli upor drugi, on pa bo odstavljen kot vodja in ako bi se upor posrečil, tudi sojen. Sklenil je tvegati in je pri tem izgubil.

Vlada je odredila, da se vse poškodbe javnih poslopij filmajo. Posebni oddelki vojaštva preiskujejo v Bukarešti hišo za hišo in iščejo pobege fašiste. Med nemiri je bil ustreljen v nogo tudi neki nemški vojak. Nato je večja motorizirana skupina nemške vojske vozila po ulicah Bukarešte, strelno orožje naperjeno proti zgradbam in pločnikom in bi bila gotovo tudi brezobzirno nastopila, ako bi bil padel en sam strel.

V Bukarešti so fašisti vdrali v židovske trgovine in ropali.

Nemška vojska se je zadržala proti dogodkom nevtrarno.

Vodstvo »Železne garde« je odstavljen in general Antonescu se je postavil na čelu tega gibanja, ki je odslej podrejeno njemu.

Vlada je odredila mobilizacijo rezervistov.

Zaenkrat je Antonescu gospodar položaja. Inozemski listi mnogo pišejo o teh dogodkih in poudarjajo, da je Romunija notranje in zunanje tako oslabiljena, da je zrela za nemški protektorat.

Horia Sima aretiran

Podpredsednik romunske vlade Horia Sima je bil aretiran. Pri njem in še enim voditelju upora so našli ogromno denarja. Sedaj bodo ti ljudje, ki so vedno govorili, kako so drugi kradli, lahko pojasnili, odkod so oni »obogateli«. Vsi fašistični ministri so pobegnili.

Napadi angleških bombnikov na Sicilijo

Angleško vojno poročilo javlja: V noči na 23. t. m. so angleška letala napadla italijanska letališča na Siciliji in sicer: Catania, Comis in Augusto ter Syracuse. Bombe so zadele hangarje letališča, skladišča in železniško postajo v Catanii.

Od jugoslovanskih državljanov v Romuniji ni nikdo utrpel škode zaradi dogodkov, ki so se v zadnjem času odigrali v notranjosti Romunije.

Doma in po svetu

Proračunsko leto v državi se bo odslej začelo in nehalo s koledarskim letom, t. j. s 1. januarjem oz. 31. decembrom. Doslej je proračunsko leto začelo vedno 1. aprila in končalo 31. marca. — Temu novemu predpisu v računovodstvu se bodo morale prilagoditi tudi banovine in občine. Zato bodo letos država, banovine in občine sprejele proračune samo za čas od 1. aprila do 31. decembra. Ako bodo banovine in občine hotele izvršiti dela, ki so jih nameravale v prihodnjem proračunskem letu, bodo morale za to potrebne izdatke vnesti v proračun, ki bo pa samo za 9 mesecev in bo na ta način višji, kot pa bi bil, ako bi proračunsko leto trajalo do 31. marca.

Popravljamo. Uredništvo »Delavske Pravice« nam je sporočilo, da je napisalo o razpustu URSSJ oziroma svobodnih strokovnih organizacij v Sloveniji dva članka, ki pa nista mogla biti objavljena. To lojalno ugotavljamo in s tem popravljamo članek »Odmevi k razpustu Strojarske komisije« v št. 7 »Delavske Politike«, v kolikor se nanaša na stališče Jugoslovanske strokovne zveze oz. njenega glasila »Delavske Pravice«. — Uredništvo.

Oklic na javnost pripravljajo mladinci samostojnih demokratov, kmetijcev, enega dela JNS, Lončarjeve skupine in disidenti nekaterih drugih skupin. Gre za poziv na zbiranje takozvanih naprednih sil v Sloveniji.

»Marksizem je treba uničiti in izkoreniniti«, piše »Domoljub«, »liberalci, posebno mladina, pa prehaja v katoliški tabor, kar se je zlasti lepo videlo ob smrti dr. Antona Korošca, ko se je tudi večina liberalne strani iskreno pridružila žalovanju za velikim voditeljem krščanskega slovenskega ljudstva.«

Zaradi štrigove vedno večje vznemirjenosti »Hrvatski dnevnik« poroča, da se zaradi preganjanja Hrvatov v Štrigovi, v ljubomskem srezu, razburja tudi vseučiliščna mladina v Zagrebu, ki je sklenila resolucijo, v kateri zahteva, da se ustavi preganjanje Hrvatov v Dravski banovini. Ne vemo sicer, kako je v Štrigovi in tudi nismo odgovorni za nobeno krivico, ki se tamkaj morda zgodi Hrvatom, moramo pa povedati hrvatskim visokim čolcem, da se Hrvti v Sloveniji na splošno počutijo prav dobro.

Enotna moka ne sme stati več kot din 5,50 kg in bela ne več kot din 9 kg.

1200 vagonov sladkorja bo uvozila banovina Hrvatska iz Češko-moravskega protektorata. Prvotno se je zadrževalo, da ga bomo za vso državo uvozili samo 400 vagonov in da bo to dovolj do prihodnje sladkorne kampanje, še poprej pa se je pisalo, da smo lani prideli sladkorja na pretek, mnogo več, kot ga bomo pa rabili. Kako je mogoče, da nastajajo v računih take nezasišane razlike?

Fond za prehrano siromakov je ustanovljen pri osrednjem uradu za prehrano. O razdelitvi fonda bo odločal kmetijski minister. V fond se bodo stekale kazni in pa zaplenjena moka. Iz fonda bodo dobivale podporo ljudske kuhinje, dijaške kuhinje itd.

Bencinska mešanica se je zopet podražila. Vsled podražitve spirita se je podražila bencinska mešanica za nadaljnjih 90 par pri litru in stane od 23. t. m. v mestih, kjer je sedež banovin, din 8,25, v ostalih krajih pa 8,50 do 8,60 din.

V zvezi z organizacijo prehrane po mestih

in večjih krajih je treba ogromno tiskovin. — Ne vemo sicer, ali se te tiskovine, ki jih naročajo javni uradi in ustanove, tiskajo v državnih in samoupravnih podjetjih, ali pa v zasebnih tiskarnah. Ako se tiskajo v zasebnih podjetjih, potem bi bilo želeli, da se upoštevajo vse tiskarne in ne samo nekatere, kakor se tudi pri razdeljevanju živil upoštevajo vsi trgovci in ne samo pojedinci.

Načelnik urada za kontrolo cen, rektor ekonomske komercialne visoke šole dr. Aleksander Jovanović v Beogradu, je odstopil.

Na Hrvaškem so razpustili vse zasebne posredovalnice dela za služkinje. To bi se naj zgodilo tudi pri nas.

Atentator, ki je ustrelil nemškega generalštabnega majorja Döringa v Bukarešti, ni grški državljani, kakor so prvotno poročali romunski in drugi listi. Po poročilu At. ag. je atentator Soranto imel le od grškega konzulata vizum za prehod, prispel pa je 13. junija 1940 iz Italije v Grčijo in že 16. junija, torej tri dni pozneje, odpotoval iz Grčije.

Nemčija, Italija in Japonska ne streme za nadvlado na svetu, pišejo japonski vladni listi kot odgovor na izvajanja zunanjega ministra Zedinjenih držav Cordella Hulla v zunanje političnem odboru poslanske zbornice, katerega tudi napadajo zaradi njegovega govora, ki je bil ostro naperjen proti državam asi. »Nov red, kakor si ga zamišljajo države asi v Evropi, Afriki in Aziji, še ne pomeni, da bodo te države nadvlado nad temi kontinenti.«

Francija je dobila narodni svet, ki šteje 200 članov, ima pa samo posvetovalno pravico o predlogih, ki mu jih bo dostavila vlada. — Seveda sme razpravljati o lastnih predlogih, ako jim poprej pritrdi vlada. Svetniki bodo imeli plače državnih svetnikov.

Proizvodnja angleške industrije se od poletja naprej ni zmanjšala, ampak celo povečala. — Zlasti se je od decembra dalje povečala proizvodnja letal. Tudi tonaža zgrajenih ladij je sedaj večja, kot je bila v l. 1914 do 1918, je rekel angleški minister Bevin.

Vsi angleški rušilci, ki jih je vlada nakupila v Zedinjenih državah, so po poročilu Reuteja že izročeni Angliji in so nepoškodovani prispeli na določena mesta.

Grška vlada je sporazumno z egiptovsko in angleško vlado odredila vpoklic vseh grških državljanov od 20 do 40 let, ki prebivajo v Egiptu. Ti Grki bodo tvorili poseben zbor.

Turčija je pripravljena. Kakor poroča Reuter iz Ankare, je glavna sila turške armade sedaj zbrana v Traciji, zlasti na najnevarnejših položajih. Turčija je popolnoma pripravljena in mirno motri nadaljnji razvoj dogodkov.

Morje je pri Budvi v Dalmaciji naplavilo muno, ki je eksplodirala in povzročila na obrežnih hišah za okrog 4 milijone dinarjev škode. Ranjenih je bilo tudi nekaj oseb.

Pogodov sluga je poneveril 150.000 din in se s tem denarjem odpeljal v I. razredu brzovala proti Sušaku. Na postaji Škerljevo pa je detektiv prijel Josipa Ferleta, ki pa je detektiv ustrelil v trebuh in je šele došli orožnik moža obvladal.

»Delavska Politika« ne dobiva nobenih subvencij, zato poravnaj naročnino takoj!

A. M. de Jong:

[31]

Čuden cerkovnik

OTROŠKA LETA MEREYNTJEJA GEYSENA

»Ako boš še enkrat tako korajžen in se lotil svoje žene ter otrok, vedi, da pridem zopet, toda zapomni si pa tudi, da bo potem treba poklicati zdravnika.«

»Pred teboj se ne bom podelal v hlače,« je mrmral Ton, toda iz njegovih hinavskih oči je odsevala strahopetnost.

Flirefleter se je valjal od smeha.

»Ta bi bila pa lepa!« se je rogal, »tak velik postaven pretepač. Baš zato pa ti pravim: tace proč od žene in otrok, razumeš? Strahopetci in samo strahopetci tepejo slabotnejše, ki se sami ne morejo braniti. Dobro, dragi moj, ti sam boš pač najbolje vedel, kako in kaj. Kar se mene tiče, se bom držal dogovora. Ob prvi priliki, čim bi mi prišlo na uho, da si svojo staro zopet pretepal, se vidiva tu, ali pa kje drugod, in potem ti bom primazal par takih, kakršnih ti še živ dan ni nihče. — Pojdi, Mereyntje, da ne bova tega prijaznega hišnega gospodarja preveč nadlegovala s pridigami. Dober tek, Ton; najtepa hvala za vse.«

»Bes te plentaj!« je klel žganjar.

Ti si silno nevljuden, Tontje,« je tožil Flirefleter. »Namesto da se mi zahvališ, me psuješ. Kaj hočemo, tak je pač svet... Pojdi, Mereyntje.«

Prijel je svojega tresočega se tovariša za roko in naglo sta odšla po poti proti vasi.

Mereyntje se je krčevito oklepal Flirefleterjeve roke. Ves se je tresel od razburjenja in srce mu je glasno razbijalo. Z občudovanjem je pogledoval svojega prijatelja, ki je zrl pred se in smejal. Vzdihujoč ga je hvalil:

»Gromska strela, Flirefleter, ti pa znaš udariti!«

»Ni da bi govoril, Mereyntje,« mu je pojasnil Flirefleter, »gledati moraš, da dobro zadeneš in da te oni drugi ne pogodi, to je vse.«

»Toda meni je bilo pošteno vroče,« je boječe priznal Mereyntje. »Tak grdi, hinavski zlodej kot je ta žganjar!«

»Da, vidiš,« je izjavil Flirefleter, »tudi mene je bilo nekoliko strah, toda mislil sem si: čim bo Mereyntje videl, da sem potegnil kratko, bo prav gotovo pograbil kamen in ga vrget podlemu žganjarju na njegovo butico. To bi bil ti tudi prav gotovo storil!«

Ker je Flirefleter rekel, je Mereyntje sam verjel, da bi bil on odločil boj v korist svojemu prijatelju. Ako je sedaj pomislil na to, se mu je zdelo prav za prav škoda, da se mu ni nudila prilika. To bi bilo nekaj, ako bi mogel svojim součencem takole mimogrede reči:

»Z žganjarjem sva se borila... pa sva ga pošteno zdelala!...«

Ko pa se je nenadoma domislil, da bi se utegnil kdaj pozneje sam samcat srečati s hudobnim barba-

rom, ki bi se prav gotovo maščeval nad njim za svoj poraz, mu je že ob samem prividu takega srečanja stopil pot na čelo. Zato se raje ni spuščal še naprej v podrobnejše razmotrivanje o taki domnevni pomoči in je brezbrizno dejal:

»Pojdi no! saj si tudi sam lahko opravil z njim!... in ti ni bilo prav nič treba moje pomoči.«

Flirefleter se je smejal.

»Ne,« je rekel, »to pot ne. Toda človek je vendarle nekam pomirjen, ako ve, da ima poleg sebe prijatelja, ki se bo zavzel zanj, če pride v stisko.«

»Tovariša pa že ne zapustim v sili,« je pogumno zatrdil Mereyntje.

»Bravo!« je vzkliknil Flirefleter. »To je beseda, gromska strela!«

In med tem, ko sta hodila ob robu ribnika, ki se je razprostiral do vasi, je položil Mereyntjeju roko na ramo in pel na ves glas:

»Mi smo si tovariši prisegli,

da zvesti bomo si vsikdar...

če drugi vsi bi že pobegli,

pešcev tretji vod nikdar.«

In Mereyntje, tesno naslonjen ob nogo svojega prijatelja, svoj smehljajoči obrazek obrnjen navzgor, je zrl v njegove prijazne oči, pel veselo z njim in poskakoval od zadovoljstva. Ko je pesem izzvenela, je dejal:

»Povej mi, prosim, kakšno povest, Flirefleter! End mi še dolguješ, ali se spominjaš?«

»To pa to,« je odgovoril ta. »Čakaj, ali si že slišal povest o enajstih?«

Iz naših krajev

IZ REVIRJEV TPD

Zopet letaki. Pred kratkim so bili v revirjih raztoženi letaki z naslovom »Zakaj ni došlo do sporazuma z TPD«. Letak so podpisale vse organizacije in ostale ustanove, ki pravijo, da so pri pogajanjih s TPD zastopale delavske interese. Vsebinsko teh letakov je ista, kot je bila objavljena v »Jutru« in »Slovenecu«. Značilno pri tem je dejstvo, da so ta letak pridno širili tudi tisti, ki so pred mezdno razpravo raznašali letak čisto druge vsebine. Vendar jim zagovarjanje pred rudarji nič ne pomaga. Rudarji vedno bolj glasno kritizirajo in pravijo, da bi ob drugem zastopstvu ne bili izgubili upravičenega povzeka za mesec december, niti bi TPD ne mogla izdati svojega »Razglašja« preko volje organiziranih rudarjev. V tem slučaju so sicer dosegli takozvani radikalisti svojo starodavno zahtevo, da naj množica odloča. In iz strahu pred izgubo popularnosti pred to množico so se tudi razni strokovničarji umaknili in prepustili svoj organizacijski prestiž in čut odgovornosti množici ismi. S tem so sami sebe podredili volji množice in ker jih ta množica tudi ne mara, zato je odločila in sprejela, kar je družba dala, ne da bi tem svojim kadicem dala vsaj legitimacijo za podpis. Pametni rudarji pa pravijo, da je boljši podpis najslabši sporazum, kakor pa najboljši diktat.

LJUBLJANA

Nakaznice za kruh in moko v Ljubljani se dobe pri trgovcih, za katere so se ljudje izjavili, da bodo pri njih nakupovali. Kdor pa se ni izjavil za nobenega trgovca, dobi nakaznice v II. nadstropju Mestnega preskrbovalnega urada (vhod iz Strelške ulice) od 27. januarja do 1. februarja.

HRASTNIK

Steklarji so upravičeno nevoljni, ko vidijo, da zasedajo vsa lažja in boljša mesta v tovarni ljudje, ki preje niso niti delali v podjetju, dočim se stari steklarji, ki so posvetili tovarni vse svoje moči in so po 30 in večletnem delu izčrpani, zamaž trudi, da bi se jih premetilo h kakšnemu lažjemu delu. Nekoliko več uvidenosti proti starim steklarjem bi podjetje lahko pokazalo.

ZAGORJE OB SAVI

Število brezposelnih se veča. Pred kratkim smo poročali o odpustu 40 delavcev pri apnenicah. Kmalu za tem je pa tudi podjetje Dukič odpustilo večino svojega delavstva. Kot vzrok se navaja huda zima. Sedaj je sicer nekoliko pojenjalo, vendar se sedanje vreme lahko vsak dan poslabša. To je z gospodarskega stališča podjetja sicer razumljivo, a težje razumljivo je za prizadete delavce in njihove družine, ki nimajo prav nobenih sredstev za preživljanje. Pred dnevi so sicer dobili na občini po din 60 podpore za mesec januar in to neglede na številnost družine. To je vsekakor jako malo.

V rudniku se dela s polno paro. Rudarji pa se pritožujejo, da ne bodo mogli dolgo več držati storitev na sedanjih višini, če se jim ne bo količina moke zvišala. Sedaj odmerjenih 5 kg moke za rudarja na mesec je vsekakor premalo.

LAŠKO

Vrnite nam dopoldanski osebni vlak proti Mariboru. Vse prebivalstvo Zasavja je silno prizadeto z ukinitvijo osebnega vlaka št. 518 proti Mariboru. Ta vlak je bil vedno nabito poln, zlasti med Zagorjem in Celjem. Imel je zveze z lokalnimi vlaki v Velenju, Kočevju, Slatino, Konjice, Ptuj itd. Zasavčani so se vozili z njimi po gospodarskih opravkih v Celje, na urade v Laško, prebivalstvo je hodilo na živilski trg v Celje, tuji letoviščarji so se vozili iz Rimskih toplic in Laškega na ogled Celja. Potnikom iz Ljubljane ni bilo treba dolgo postajati v Mariboru itd. Uprava pa je pustila v prometu nočni osebni vlak št. 512, ki pa vozi večinoma prazen. Bolje je ukiniti ta vlak, pa uvesti zopet dopoldanskega z močno trekvenco.

Čudna razlika med stražniki... Pod staro občinsko upravo v Laškem sta bila vzeta v občinsko službo dva stražnika. Eden je bil v službi komaj nekaj let in vendar prejema pokojnino, drugi pa je že 18. leto v občinski službi, pa sploh ni bil nastavljen in tudi po obč. zak. ne more več biti, ker je že star nad 40 let, pa tudi pravice do pokojnine ne bo imel, ker se stara uprava prav nič ni brigala za plačevanje pokojninskih prispevkov. Tako bo ta stražnik ostal z ženo brez pokojnine. Kar je bilo za enega prav, naj bi veljalo tudi za drugega.

ČRNA PRI PREVALJAH

Občina je dobila koruzo, katero bo razdeljevala posameznim strankam po din 3,30 za kg. Opozorja se, da se bo razdeljevala koruzo le nekaj dni, ker ni mogoče držati koruze na zalogi dalj časa, ker skladišče ne odgovarja. Po preteku nekaj dni bo občina oddala preostanek koruze tukajšnjim trgovcem. Zaenkrat sta prispela dva vagona in jo je že naročene še več vagonov.

Organizacija prehrane. Te dni so morali vsi občani izpolniti »Vprašalne pole«, zaradi določitve količine moke in se izjavili, kje namestavajo v bodoče kupovati. Kakor smo zvedeli, je še mnogo ljudi, kateri niso vedeli, ali pa niso mogli izpolniti »Vprašalne pole«. Vsak naj pobiti, ker preskrbovalni urad mora zaključiti seznam potrošnikov. Kdor se ne bo prijavil, ne bo dobil krušne nakaznice, katere so že prišle na urad in se bodo te dni razdeljevale.

Poročila se je hčerka ge. M. Jank p. d. Škrubij gđc. Erna Jank z g. dr. Lenčtom, zdravnikom v Ljubljani. Simpatičnemu mladenku paru želimo mnogo sreče!

MARIBOR

Razdelitev nakaznic za moko in kruh

Izdajanje nakaznic začne dne 28. t. m. Dobe jih samo hišni lastniki, ki se izkažejo z legitimacijo s sliko in davčno knjižico hiše. Za vsako nakaznico je treba plačati 25 par, katere potem hišni gospodar izterja od stanovalca. Nakaznice veljajo od 1. februarja. Razdelitev bo po sledečem razporedi:

V poslopiju dekliške ljudske šole I. Miklošičeva cesta 2, pritičije desno: za vse ulice tega okoliša.

V poslopiju dekliške ljudske šole IV. (Cankarjeva šola), vhod iz Razlagove ulice (v kletnih prostorih): za vse ulice tega okoliša.

V poslopiju dekliške ljudske šole III., v III.

razredu, soba št. 6 (vhod iz Razlagove ulice pritič. levo): za vse ulice tega okoliša.

V poslopiju dekliške ljudske šole IV., Gosposvetska cesta, pritičije desno, II. razred: za vse ulice tega okoliša.

V poslopiju dekliške ljudske šole II., (Magdalenska nova šola), podpritičije, vhod iz Zolgerjeve ulice: za ulice tega okoliša.

V telovadnici dekliške ljudske šole III. na Ruški cesti: za ulice tega okoliša.

Izkaznice se izdajajo v torek sredo in četrtek, prvi dan od 9. do 12. ure in od 14. do 17. ure, naslednja dva dneva pa od 8. do 12. in od 14. do 17. ure.

Še en teden zimske pomoči

Predsednik občine je te dni objavil oklic mestnemu prebivalstvu, v katerem poziva javnost, da se naknadno odzove s prispevki za zimsko pomoč, ker je uspeh pravkar zaključene akcije nezadosten, da bi bila občina v stanju nuditi podporo vsem potrebnim. Draginja narasča in z njo pomanjkanje, število brezposelnih se veča. Sredstva države, banovine in občin pa ne zadostujejo za omiljenje bede, zlasti ne v letošnji zimi, ki je ena izmed najbolj kritičnih.

V tednu zimske pomoči od 31. decembra 1940 pa do 5. januarja 1941 se je vršila zbirka za zimsko pomoč po cestah, nabralo pa se je samo din 18.114.

Zato se bo od 2. februarja do 8. februarja vršilo še eno zbiranje po ulicah in lokalih. — Društva naj organizirajo prireditve v korist zimski pomoči, podjetja pa naj prispevajo sama in pozovejo tudi svoje delavstvo, da daruje.

Denar je nakazati mestni blaginji, darila v blagu pa oddati v socialno-političnem uradu mestnega magistrata.

Pevsko društvo pekovskih pomočnikov v Mariboru priredi v soboto, dne 1. februarja s pričetkom ob 20. uri v Gambirnovi dvorani družabni večer

s zborovim petjem, humorističnimi nastopi in plesom. Sodeluje godba »Glasbenega društva žel. delavcev in uslužbenecv v Mariboru« pod vodstvom g. Maksa Schönherria. Prijatelji društva vljudo vabljeni. — Odbor.

Somišljeniki razpuščenega Ljotičevega »Zbora« so hoteli prevzeti v decembru na občnem zboru upravo strelske družine v svoje roke, da bi imeli s tem možnost shajati se, ne da bi jim kdo kaj mogel. Vendar so bili razkrinkani in namera se jim je ponesrečila. Včeraj dopoldne, v nedeljo, pa so na promenadi Ljotičevci, ki so večinoma srednješolci, opazili osebo, ki so jo baje razkrinkali in jo napadli; nastal je pretep, katerega je prekinila šele policija in vse odgnala na policijo.

Učiteljski diplomski izpiti na tuk. drž. učiteljsko h katerim so bili učiteljski petega letnika pripuščeni po polletnem študiju, so bili dne 24. t. m. zaključeni. Od 24 prijavljenih pripravnikov in pripravnic, jih bo šest meseca marca polagalo popravni izpit.

Občni zbor »Aerokluba« se je vršil minuli petek v klubovih poslovnih lokalih na Aleksandrovi cesti. Iz poročila predsednika g. ravnatelja Krejčija, je bilo posneti, da so si mariborski jadralci zgradili 14 jadralnih letal in posedujejo velik hangar na Teznu, za kar vse je bilo treba mnogo materialnih žrtev. Zgraditi nameravajo še večje jadralno letalo, zlasti pa bodo tudi v bodoče posvečali čim več pažnje vežbanju svojega članstva v jadralstvu.

Za stalnega sodnega izvedenca za tekstilno, konfeksijsko, špecerijsko in kolonijalno blago za območje mariborskega okrožnega sodišča je bil imenovan trgovec g. Mirko Feldin.

Avtobus na progi Maribor—Ljutomer bo tudi po 1. februarju vozil kakor doslej, seveda če se bo občinstvo te zveze v dovoljni meri posluževalo.

Nekaj smrtnih žrtev je zopet terjala nevarna in zahrbtna bolezen meningitis, ki se je spet pojavila v našem mestu.

Truplo pok. dr. Otona Ploja je bilo prepečeno s posredovanjem društva »Ogenj« v graški krematorij. Predno je odpeljal avtoforgon proti meji, je imel pred hišo žalost banovinski arhivar g. prof. Baš poslovilni govor.

Narodno gledališče. Ponedeljek, 23. januarja: zaprt. Torek, 28. jan. ob 20. uri: »Habakuk«, red B. Sreda 29. jan.: zaprt. »Lepa Vida«. Gostovanje v Murski Soboti.

POBREŽJE PRI MARIBORU

12.000 prebivalcev ima občina Pobrežje. — Pri urejanju preskrbe prebivalstva pa se je jasno pokazalo, da podeželske občine, ki so v rhu tega čisto delavske, nimajo aparata, da bi mogle biti kos nalogam, ki jih bo treba rešiti.

SELNICA OB DRAVI

V šolskem poslopiju bi morali biti po pravem stanovanju samo za učitelje oziroma njihove družine. Pri nas pa je stvar drugačna. Ne vemo, iz kakšnih razlogov se je moral cerkvenik izseliti iz župnišča in bi nas to tudi dalje ne zanimalo, da se ni vselil v neko stanovanje v šolskem poslopiju. Ne vemo, kdo je odločil, da se cerkvenik naseli v šoli, kdo mu je dal ključ, kdo pobira stanarino od njega in kdo bo plačal stanarino učitelju, ki se je priselil k nam, pa mora stanovati izven šole. Nadalje nam tudi ne gre v glavo, da je najbolj nujno delo pri novem šolskem poslopiju napraviti plot, namesto, da bi se izgotovili dve stanovanji in dali na razpolago dvema učiteljima, ki morata stanovati v Rušah in od tam vsak dan hoditi v šolo v Selnici. Prosimo krajevni šolski odbor in pa bansko upravo, da se za ta vprašanja zanimala in odredita, kar je potrebno.

POSLEDNJE VESTI

Otvoritev nove radio oddajne postaje v Skoplju se je izvršila na zelo slovesen način dne 27. t. m., na praznik Sv. Save, posvetitelja srbskega naroda. Aparati za to postajo so 15 let ležali v zabojuh v Skoplju.

Nemško vojno poročilo: Dne 26. t. m. so napadla naša letala dva sovražna konvoja. Več ladij je bilo zadetih. Angleška letala so izkoristila lepo vreme in metala večinoma zažigalne bombe na srednjo in severno Nemčijo, toda brez večje škode. Ubite so 4, ranjenih pa 6 oseb, 4 nemška letala se pogrešajo.

Angleško vojno poročilo: Nad Anglijo je bilo 26. t. m. le malo sovražnih letal, ki pa niso metala bomb.

Grško vojno poročilo: Krajevni boji. Reuter. Dne 26. t. m. je bil hud topiški ogenj v odseku Podgradec—Ohridsko jezero.

Roosevelt je osebno prišel k sprejemu angleškega poslanika lorda Halifaxa, ki se je pripeljal v washingtonsko pristanišče dne 24. t. m. na novi najmodernejši vojni ladji »King Georg V.«. To je prvi slučaj, da je predsednik Združenih držav prišel osebno sprejet kakšnega poslanika.

Madžarski zunanji minister grof Czaky je dne 25. t. m. umrl v Budimpešti. Kakor znano, je bil Czaky lani v decembru v Jugoslaviji, ob priliki podpisa prijateljske pogodbe med našo državo in Madžarsko.

33.000 letal bo zgrajenih v Zedinjenih državah do julija 1942, od teh jih bo dobila Anglija 14.000.

Švedska je izgubila že 78 ladij s 184.652 tonami. Utonilo je 359 švedskih mornarjev in 34 ribičev.

Po desetdnevni posvetih je bila konferenca med turškimi in angleškim generalnim štabom v Ankari zaključena, dne 24. t. m.

IZ ČEŠKE

»Proti legionarski legendi«. Pod tem naslovom prinašajo praški listi citate drugih časopisov, kako sedaj Čehi sami odklanjajo pravljico v zaslugah legionarjev, ki so se med svetovno vojno borili za osvobodjenje Češko-slovaške na ruski, francoski in italijanski fronti in uživali nato v republiki razne ugodnosti kakor naši dobrovoljci. Časopisi pravijo sedaj, da so legionarji, ki so se poprej povzpeli na najvidnejša mesta v bivši državi in ostali na njih tudi po spremenjenih državnopravnih razmerah, ovira češko-nemškemu sporazumu. Tudi je treba za naprej preprečiti širjenje legionarskega duha in legionarske legende med narodom. — Že par dni nato, je na to propagando odgovoril londonski češki radio ter izvajal odlomek drame češkega pisatelja Langra »Konjenica« in trdil, da Čehi ne bodo nikdar pozabili na svoje legionarje.

Spomin skladatelja Oskaria Nedbala, so svečano počastili v praški Veliki Opereti s predstavo njegove opere »Poljska kri«. Predstava je bila izredno razkošno predvedena in je bila navzoča tudi Nedbalova soproga. Oskar Nedbal se je pred 10. leti na Božični večer vrgel iz okna zagrebškega gledališča in obležal tam mrtev. Bil je zaslužen češki skladatelj in godbenik. Igral je po končanem praškem konservatoriju vijolo v slavnem češkem kvartetu, a v Češki Filharmoniji je pričel svojo dirigentsko karijero, s katero je ponesel glas češke glasbene umetnosti po celem svetu. Njegov največji uspeh je bila ravno »Poljska kri«, ki je bila stalno na repertoarju domačih in tujih gledališč.

Velika tavnina umetniških slik je bila izvršena te dni pri češkem ljubitelju slikarske umetnosti ing. Benešu v Dejvicah pri Pragi. Neznanci so mu odnesli slik v vrednosti 327.000 kron, torej nad pol milijona dinarjev. Med ukradenimi dragocenimi umetninami je slika Miklása Aleša »Pesem«, vredna 12.000 kron, Knipferova »Najada« 24.000 kron in igra »Najad« 32.000 kron, Josefa Manesa »Dekliška glava« 32.000 kron, Muchov »Gledališki lepak« 32.000 kron itd. Iz poročila vidimo, koliko približno stanejo češke slike priznanih umetnikov.

Nova ureditev razdelitve masti. S posebno uredbo ministrstva poljedelstva z dne 8. januarja je urejena dodelitev masti tako, da dobi običajni uporabniki po 35 gramov tedensko, uslužbenci pri težkem delu po 40 gramov tedensko, a pri zelo težkem delu po 155 gramov tedensko. Otroci do 14 let pa v tem razdobju ne dobe masti, t. j. do 16. februarja. Masla dobe navadni uporabniki po 35 gramov tedensko, otroci do 6 let za 4 tedne po 125 gramov, otroci od 6 do 14 let po 100 gramov za 4 tedne. Razen tega bodo dobili uporabniki v tretjem tednu od 3. do 9. februarja še 630 gramov spuščene masla namesto svežega.

Izobežanje zastav dne 30. januarja, na dan narodnega preporoda, odpade po odredbi notranjega ministra.

Samostojna obrtna zbornica

Izšla je uredba o ustanovitvi samostojne obrtne zbornice za Slovenijo. V 15 dneh bo imenovan upravni odbor nove zbornice, istočasno pa tudi novi odbor trgovinske in industrijske zbornice. Osebe sedanje Trgovske obrtne in industrijske zbornice se bo razdelilo po posebnem ključu med obe ustanovi.

S tem je uresničena težnja obrtnikov, ki so že vedno stremeli za tem, da dobe svojo zbornico. Trdili so namreč, da v skupni zbornici prevladujejo vplivi industrijskega, ki so čisto popolnoma nasprotni zahtevam obrtnikov. — Skoro se bo videlo, koliko več koristi bodo imeli obrtniki od nove zbornice. Seveda pa je treba tudi stremeti za tem, da bo dobila nova zbornica čim prej izvoljeno samoupravo.

Kako dobiti za Slovenijo 1000 vagonov pšenice

ki nam manjka do konca avgusta?

Bancovski prehranjevalni zavod je objavil to-le pojasnilo naši javnosti: Rezerve pšenice v Sloveniji so tako majhne, da jih bomo v štirih mesecih porabili, ako jih bomo delili tako, kot v januarju, ko je Prevod razdelil 250 vagonov pšenične moke, dasi se je zdelo to vsem premalo.

Ako je v Sloveniji 700.000 oseb, ki morajo moko kupovati, potem sme pri količini pšenične moke, ki je na razpolago, dobiti vsaka oseba največ 3 in pol kg moke na mesec. Skupna mesečna kvota se ne da povišati. Rezerve zadostujejo za štiri mesece in bo treba do konca avgusta dokupiti 1000 vagonov pšenice, ako naj ostane pri sedanjih kvoti na mesec. Vsak kdor ve, kako težko se da pšenica v Vojvodini kupiti, tudi ve, da je treba velikega optimizma, ako računamo z nakupom v gornji višini.

Prevod na to opozarja, da je treba pri izdajanju nakaznic za moko postopati z največjo previdnostjo. Kdor bi si z goljufo in prevaro pribavil več nakaznic, se mu mora vzeti tudi ta nakaznica, ki mu sicer pristoji. (Torej zgubi pravico na vsakdanji kruh.)

V februarju bodo dobile trgovine in pekarnice toliko moke, kolikor so javile občinskimi preskrbovalnim uradom. — Pozneje pa se jim bo izdajala moka samo na podlagi odrezkov krušnih nakaznic, ki jih bodo predložili.

Tri in pol kilograma enotne pšenične moke za kruh in kuho za osebo in mesec je premalo. To bo povedala vsaka

gospodinja, katerokoli vprašate, zlasti pa delavska gospodinja.

Prevod pravi, da se težko dobi pšenico iz Vojvodine. Zakaj? Samo dvoje je mogoče: Ali pšenice ni, ali pa jo veleposestniki in veletrgovci ne dajo. Ali pa je pšenica na razpolago, pa se lastniki branijo, da bi jo prodali, potem je treba napraviti z njimi kratak proces.

Odkrito je treba tudi pojasniti, ali so vse zaloge pšenice ugotovljene in potem tudi, kako se bodo razdelile. Javnost ima pravico vedeti za vse podrobnosti. Gre za vsakdanji kruh. Mi podarjamo te stvari, ker smo mnenja, da je treba hitrih ukrepov, predno bi pomankanje in neinformiranost rodila zle posledice. Pregovor pravi: glad železna vrata prebije.

Prevod napoveduje popis zalog žita tudi v Sloveniji. Mislimo pa, da je treba tak popis izvesti brez prehodnega opozorila, tako kot to dela monopolna uprava, kadar podraža monopolne predmete ali pa zviša trošarine, sicer taki ukrepi nimajo zaželenega uspeha.

Nadalje je treba prekiniti tudi s prakso, da se kljub vsem zagotovilom, da se odkupne cene žitu ne bodo povišale, nazadnje pa vendarle zvišajo.

Nikakor se ne sme ustriti vera med veleposestniki, da sme tisti, ki ima skrite zaloge, pričakovati, da bo za skrivanje takorekoč nagrajen, ker bo dobil višjo ceno, ako bo žito kasneje prodal.

O tem razmišlja vsa javnost in tem mislim je treba dati poudarka.

Cena koruzi zopet povišana

Prisilni odkup koruze ne daje povoljnih rezultatov.

Namesto 200 vagonov koruze odkupi Prizad dnevno po 70 vagonov. Pravi, da je temu vzrok določitev cene, ki je doslej znašala din 250 za koruzo s 14 odst. vlage, dočim se je za vsak odstotek več vlage znižala za din 4 za 100 kg.

Sedaj pa je Prizad sklenil, da bo plačeval za koruzo, ki ima 18 odstotkov vlage, po din 232, za vsak odstotek vlage več pa din 4 manj za 100 kg. Na ta način upa Prizad dobiti več ko-

ruze v nakup.

Ako je odrejen prisilni odkup koruze in se veleposestniki kljub temu branijo prodati koruzo, potem ni namestu zviševanje cen, ampak enostavno zaplenba utajene koruze in vrhu tega eksemplarično kaznovanje krivca. Zakon o zaščiti države predvideva kazni za ogrožanje državnih interesov in se da kot nalašč uporabljati proti tistim, ki so krivi, da dobi Prizad na dan po 70 vagonov koruze namesto po 200.

Nemčija zahteva Bizerto kot oporišče?

Nameni Nemčije v Afriki.

AP. poroča iz Vichyja, da zahtevajo Nemci od francoske vlade odstop pristanišča Bizerte v francoskem Tunisu, ki bi naj služilo kot oporišče za dve nemški diviziji in letalstvo pri operacijah v Afriki. Tunis meji na italijanski Tripolis oz. Libijo in ni prav razumljivo, zakaj naj bi Nemci zahtevali Bizerto kot oporišče, ko pa imajo na razpolago Tripolis, ki bo še ostal Italijanom tudi tedaj, ako bodo Angleži zavzeli Veliko Sirto z Bengazijem, t. j. vso Cirenajko, ker leži še skoro 800 km zračne črte oddaljen od Bengazija.

Bolgarsko sobranje bo razpravljalo o elektrifikaciji severne Bolgarije, zlasti pa njenih železnic.

Nov poljedelski stroj v Rusiji. V Sovjetski Rusiji so nedavno izdelali nov stroj za sejanje sladkorne pese, ki lahko v enem dnevu poseje 4 do 5 hektarjev zemlje. Stroj bo nadomestil delovno silo 60 do 75 ljudi.

KULTURNI PREGLED

Ruski kiparji so imeli te dni v Moskvi svoj kongres, ki se ga je udeležilo 200 kiparjev. Obravnavali so stanovska in umetniška vprašanja. Izdelali so načrt, ki ga je tudi vlada objavila, po katerem naj se v raznih večjih ruskih mestih postavijo dostojni spomeniki znamenitejšim ruskim pesnikom in pisateljem kakor: Puškinu, Gogolju, Černiševskemu, Ševčenku, Majakovskemu, Gorkiju in drugim.

Veliko zgodovino vsega sveta in človeštva, bo izdala sovjetska akademija in bo dosegla 25 velikih, ilustriranih knjig. Enako bo izdala tudi veliko »Zgodovino svetovne literature« v več knjigah in »Zgodovino filozofije«, katere prvi zvezek je že izšel v 25.000 izvodih.

Hamsun, znani norveški pisatelj pride v Nemčijo na obisk; njegova žena je prišla pred njim in je imela že več predavanj: že več let pred obema pa je prišla v Berlin Hamsunova hči in postala filmska igralka pri Ufi. Hamsun je bil že mnogo let naklonjen hitlerizmu.

KISUCE

Dr. IVAN HALEK (prevedel dr. Jule Gabrovšek)

17)

SOCIOLOŠKA RAZPRAVA ZDRAVNIKA O GORATIH KRAJIH SLOVAŠKE

Gotovo da ni. Krivda pade tu predvsem na gospodarsko krizo in za to demokracija naše republike ni odgovorna, za to je odgovoren naš produkcijski način, to je gospodujoči kapitalistični gospodarski in družabni red.

Naša CSR je dala svojim državljanom vse, kar jim je mogla dati demokracija republike. Ni jim pa dala tega, kar bi jim mogel dati edino drug produkcijski način: socializem. Ta produkcijski način, v katerem bi produkcijska sredstva in produkti sami ne bili zasebna lastnina nekaj posameznikov in nekaj družin, ampak skupna lastnina vsega delovnega ljudstva. Tak produkcijski način, v katerem bi dejanskim izdelovalcem pripadlo vse in ne zgolj vrednost njihove delovne sile. Tak produkcijski način, čigar glavna naloga in glavni vidik ne bi bil dobiček neznatne manjšine, ampak blaginja vsega delovnega ljudstva, skratka, socialistični produkcijski način.

Trdim, da bi ta novi produkcijski način prinesel blaginjo vsemu delovnemu ljudstvu.

Mar vsemu delovnemu ljudstvu? Tudi v goratih krajih, kjer prevladujeta skala in kamen. Tudi na takih Kisucih? Da, vsem, tudi v goratih krajih, tudi po Kisucih. Kajti ta novi, socialistični produkcijski način predvsem ne bo silil kamna, da bi mu rodil kruha, ampak mu bo dal možnost, da bo dajal mleka, masla, sira in mesa; uporabil bo za industrijo ogromno silo gorskih bistric in jo še pomnožil z novimi jezovi, odprl bo naročje zemlje povsod tam, kjer skriva v sebi rudniške zaklade in

namesto da bi demontiral stroje in prazne tovarne spreminjal v pšenična skladišča žitnega monopola — postavil nove velike tovarne. Kajti njemu ne bo šlo za dobiček posameznikov, ampak za blaginjo vsega delovnega ljudstva.

Obenem s produkcijskim načinom se pa spremeni tudi vse vrhna zgradba, vstevši vanjo tudi zdravstvene razmere. Zakaj te so vključene v vrhno stavbo produkcijskega procesa prav tako, kot so vključene vanjo družbene in pravne razmere ter vsa ideologija, veda in umetnost. Ljudstvo, ki bo živelo v izobilju in brez strahu za jutrišnji dan, zadostujoče svojemu telesnemu in duševnemu gladi — ne bo imelo potrebe utapljati svoje bede po krčmah v žganju in ne bo zapadalo predčasnemu umiranju. Zdravstvene razmere vsega delovnega ljudstva, njihove prehrane in stanovanja ter delovna higijena se naglo dvignejo, zlasti pa skrb za deco in dojenčke po vaseh in tovarnah, v naglem poletu se zniža umrljivost do meja, ki jih dopušča narava.

Takrat se docela spremene tudi zdravstvene razmere Kisuc, ne le teh od Čadce do Žilina, ampak vsakterih Kisuc, to je vseh njim podobnih krajev po vsej Slovaški.

In takrat se odpro ne le vsi ti skriti zakladi, ki jih hrani slovaška zemlja, ampak tudi vse te doslej neznane zakladnice in sile, ki jih skriva v sebi možgani in mišice slovaškega ljudstva.

Konec.

Kotiček sodružic

Deset zapovedi za srečen zakon (May Wheeler)

1. Tudi po poroki se ne oblači slabše kakor prej. Pomisli, da je »lov« sicer končan, a da je treba »plen« držati.
2. Sreča je odvisna predvsem od dobrega zdravja, zdravje pa od dobre prebave in torej od dobre kuhinje. Zato ne pozabi, da gre ljubezen skozi želodec in kuhalno dobro.
3. Če je »on« kdaj prost, ga ne uporabi vedno takoj za pomoč v gospodinjstvu. Privoščič mu počitek, ki ga bo telesno in duševno osvežil.
4. Ne delaj porogljivih opazk o njegovih sorodnikih in prijateljih.
5. Naj se te ne loti takoj omedlevica, če ima kravato, ki ti ni všeč ali če kadil cigaro, ki je ne prenesel dobro. Prav toliko pravice ima za svoj osebni okus kakor ti.
6. Skušaj slediti njegovemu navdušenju vedno, celo takrat, če velja drugi lepi in dobi ženi. Čim plemenitejši bo tvoje mišljenje, tem bolj te bo spoštoval.
7. Če ti prinese domov kako darilo, ki bi ga lahko uporabil samo tedaj, če bi bila zamorka, ga objemi in se mu srčno zahvali za lepo darilo.
8. Če se mu kaj neprijetnega dogodi, poskušaj vedno, obrniti zadevo na humoristično plat. Dobra šala je preprečila že mnogo žaliger in marsikdaj so uničile zakon zadevce, ki so bile še lažje kot zrak.
9. Ne izkopavaj mrličev in pusti preteklost pri miru. Prepri je navadno prvi korak k ločitvi.
10. Stoj trdno ob njem v zdravju in boleznih, v sreči in nesreči. In če bi šlo kdaj z njim navzdol, tedaj vzdrži še prav posebno ob njem, kajti iz vsakega moža se lahko postane junak — ženi na ljubo.

Kako peremo volnene obleke in pletenine

Če hočemo, da obdržijo volnene obleke in pletenine pri pranju obliko in barvo, se moramo lotiti tega dela z največjo opreznostjo. Posebno moramo paziti pri večbarvnih komadnih. Pri teh moramo najprej preizkusiti, če se sploh dajo prati. Zato vzamemo malo krpičo ali konček volne, namočimo v mrzlo vodo in ožmemo v beli krpi. Takoj vidimo, če bodo barve ostale. Če se pa barve razcejejo, lahko

vseeno poskusimo s pranjem, a čim hitreje. Pripravimo si vse potrebno, da imamo vse pri rokah in sicer skledo, v katero damo pralni prašek, dalje kis, sol, glicer in nekaj snažnih brisač.

Kot pralni prašek vzamemo navadno Lux. Za bolj umazano robo pa vzemimo Persil, ki ga raztopimo v mrzli vodi. V to mrzlo vodo damo sedaj volneno oblačilo, ki ga pa ne smemo mencati, ampak ga samo mečkamo in s prsti obdelujemo. Ko je oblačilo čisto, ga izplaknemo z mrzlo vodo, v katero damo ali kis ali sol. Za barvano robo vzamemo kis, ki osveži barve, za belo robo pa sol, ki napravi, da ne postane rumena. Belo volneno robo še prav posebno ne smemo prati v vodi, ki je toplejša kakor 25° C, ker sicer porumeni.

Zadnji vodi dodamo malo glicerina, ki prepreči, da se blago ne uskoči. Po glicerinu postanejo volnena oblačila spet mehka in prožna. Po izplaknjenju previdno ožmemo, nato pa damo volneno oblačilo med brisače ter previdno stiskamo in ožmemo. Potem vzamemo oblačilo ven in ga previdno obesimo. Ko je še malo vlažno, polikamo na narobni strani.

Na isti način peremo tudi svilo.

Vrt solate v kuhinji

Če imamo toplo kuhinjo, lahko to toploto izkoristimo za to, da si pozimi privzgojimo v kuhinji solato za kake posebne praznike. Vzamemo podolgovat zaboji, ki ga napolnimo do vrha z dobro zemljo in posejemo z berivko. Zabojo postavimo na omaro in skrbimo za to, da je zemlja vedno vlažna. Že čez nekaj dni se prikaže berivka, ki jo porežemo in uporabimo, nato pa znova posejemo in imamo tako vedno svežo solato v kuhinji, pa še z najmanjšimi sredstvi. Eno in isto zemljo v zaboji lahko izrabljamo več tednov.

Šartelj iz koruzne moke

½ kg moke, 1 jajce, 7 dkg masla ali masti, 10 dkg sladkorja, 2 žlici ruma, 1 zavitek pecivnega praška, nekaj limoninih lupinic in soka, ¼ do ⅓ l mleka, malo soli. — Koruzno moko poparimo z vrelim mlekom, pokrijemo in pustimo ohladiti. Nato primešamo vse ostalo, prav na zadnje pecivni prašek. — Testo vsujemo v kalup za šartelj in pečemo v vroči peči.

Delavski pravni svetovalec

Nepošteni dolžniki (Trbovlje)

Vprašanje: Sem skromen obrtnik, ki imam več dolžnikov za prodano blago. To blago sem moral seve tudi jaz kupiti in plačati. Kljub ponovnim opominom mi dolžniki nočejo ničesar plačati. So pa to takšni dolžniki, ki delajo dolžne pri celi vrsti trgovcev in obrtnikov in nikjer ničesar ne plačajo, toda ne zaradi tega, ker bi imeli večelasko družino ali slab zaslužek, ali bi sicer radi draginskih razmer prišli v težave. Oni enostavno iz principa nikjer nič ne plačajo, temveč hočejo živeti na račun drugih poštenih delavcev. Zanašajo se očitno na to, da njihove rudarske plače niso rumljive. Ali bi jih smel javno ožigosati kot take, ter jih s polnim imenom in bivališčem razstaviti v svoji izlozbi?

Odgovor: Takšne »srake« so povsod doma. Včasih se znajdejo tudi med naročniki »Delavske Politike«. Če jih ostreje primeš za naročnino, so potem najbolj ogorčeni. Takšne značajne ustvarja predvsem pomankljiva vzgoja. Delavci te vrste se tudi izogibljajo delavskega kulturnega društva. — Kljub temu jih žal ne morete na ta način razstaviti v izlozbo, ker bi se to po kazenskem zakonu smatralo za žaljenje časti. Toda Vi jim lahko zagodete mnogo učinkoviteje. Če lahko dokažete takim dolžnikom, da res iz »principa« ne plačujejo, da že doli časa hodijo od trgovca do trgovca in tam kupujejo z lažnim predstavljanjem, da so poštene kupci in jim obrtnik daje na up

v zmoti, da so res poštene odjemalci, čeprav oni že s tem namenom, da ne bodo nič plačali, kupujejo, pomeni to kazenski prestoppek prevare, ki se kaznuje z zaporom do enega leta, če pa je škoda večja, s stroгим zaporom in z izgubo častnih pravic ter denarno od čin 1000.— Če je to storjeno samo z namero, oškodovati drugega, se kaznuje storilec z zaporom do enega leta, ali v denarju. Zberite točne podatke in lahko podaste brez vsakih nadaljnjih stroškov kazensko ovadbo na sodni uradni dan v Trbovljah na zapisnik. To bo še morda najbolj učinkovito.

Prispevki delavcev za tovariša (Celje)

Vprašanje: V naši skupini nas dela 7 delavcev. 6 delavcev nas mora plačevati po 2 odst. od mesečne plače sedmemu delavcu. Ali je prav, da delavci plačujejo svojega tovariša in ali lahko zahtevamo že plačana 2 odst. nazaj?

Odgovor: Sporočite nam, kolikšno plačo prejimate z ostalimi petimi delavci in kolikšno sedmi delavec, ki prejema po Vaših navedbah po 2 odst. Razložite tudi, ob kakih prilikih je prišlo do odtegovanja teh 2 odst. ter vobče vso stvar podrobneje pojasnite. Na podlagi Vaših dosedanjih navedb, ki niso dovolj izčrpne, vam ne moremo dati odgovora. Če je bilo med delavstvom in tovarno v naprej dogovorjeno, da se morda na ta način plačuje mezdva v akordu in če kljub temu dobivate vsaj minimalno mezdo, potem je tak dogovor veljaven in ne morete zahtevati povračila.